

Галина Вербило

Національний авіаційний університет

м. Київ

ПРОБЛЕМА ФРАНЦУЗЬКОГО МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ КРИЗЬ ПРИЗМУ ІМІГРАЦІЇ

У минулому, Франція була країною колонізатором, змагаючись у кількості колоній з Великою Британією. Ті часи давно минули, але у сучасному світі країна стикнулася із наслідками своєї загарбницької політики. Францію накривають хвилі міграції не лише з Європи, але й з країн, які були її колоніями. Першою була хвиля міграції у середині XIX століття. Вона припала на початок промислової революції. Тоді держава потребувала трудових ресурсів. Крім робітників з Італії, Іспанії, Німеччини, прибували також мігранти з країн, що розвиваються. Потік мігрантів з європейських країн покривав потреби демографічного дефіциту країни, збільшуючи кількість працездатного населення. Друга велика хвиля відповідала 20-м рокам XX століття. Це були часи відновлення та модернізації країни після Першої світової війни. У 1927 році було прийнято закон, який полегшував отримання громадянства іноземцям. Що давало можливість мати доступ до робочих місць та отримати право займатися будь-якою професійною діяльністю нарівні з французами. Третя хвиля міграції почалася одразу після Другої світової війни і тривала три десятиліття, протягом яких, країна, у черговий раз, відновлювалася після наслідків війни. У цей період Франція процвітала і цим успіхам сприяв черговий потік мігрантів. Саме у цей час відбулося розширення їх етнічного складу. Цього разу у нагоді стали вихідці з колишніх африканських колоній Франції.

Кожна наступна хвиля міграції була більш потужною за попередню. Однак, з 70-х років минулого століття, Франція різко скоротила в'їзд мігрантів на свою територію – перейшла на гнучке регулювання потоків міграції. Але з 2015 року ситуація змінилася у несприятливий бік – через політичну, економічну та військову нестабільність у країнах Третього світу, потік мігрантів збільшився за рахунок біженців з Сирії.

На сьогодні Франція та й уся Європа потерпають від міграційної кризи, що може призвести до соціальної, економічної та політичної катастрофи. Найбільшою проблемою навали нелегальних мігрантів є торгівля людьми. На жаль, таке ганебне явище все ще процвітає там, де є доступ до безправних біженців. Жертвами сучасних работоргівців є діти, підлітки та жінки. Молодь, сподіваючись на безхмарне майбутнє, тікає з центрів з прийому біженців. Цим вони не лише створюють проблеми соціальним та імміграційним службам, але й наражають себе на небезпеку бути залученими до протизаконної діяльності або отримати нелегальну низькооплачувану роботу.

Проблема нелегальних мігрантів стала головним болем французьких урядовців. Чергова хвиля ще більше маргіналізує та розшаровує суспільство. Інша проблема полягає у «геттоїзації» країни. Новоприбулі мігранти є маргіналами у новому для них суспільстві, оскільки вони опиняються за межами західної соціальної солідарності. З цим напряду пов'язані наслідки соціального напруження та виникнення вогнищ конфліктів, виникнення гетто, що отруює життя мешканцям міст. З іншого боку виникла ще одна проблема – скупчення численних етнічних груп в одній державі. Це призвело до того, що вони почали лобювати інтереси своїх етнічних спільнот на шкоду корінним французам.

Мігранти, що прибули після 2015 року, навряд чи будуть вивчати французьку мову, хоча уряд створює для них курси. Не вчитимуть, бо вони замикаються в середині своєї етнічної групи. Вони приїхали до «своїх», які розкажуть і покажуть як вижити у європейській країні без знання мови, культури та законів. Стикнувшись з проблемою культурного різноманіття. Щоб інтегрувати численних

мігрантів в структуру певної європейської спільноти, держава мала прийняти одну з чотирьох концепцій для вирішення цієї проблеми.

- Перша концепція – «ізоляціонізм» - відсторонення та блокування всього, що приходить ззовні, розмежування на «своїх» та «чужих».

- Друга (є сьогодні популярною) – політика «асиміляторства». Тобто держава не обмежує доступ іншим представникам на свою територію, але обмежує їх інкорпорує у суспільство та приймаючи і його цінності. Процес асиміляції відбувається шляхом поглинання культур.

- Третя концепція найбільш оптимістична з погляду на збереження прав всіх представників суспільства. Це – концепція мультикультуризму. Який, у свою чергу поділяється на м'який та жорсткий мультикультуризм. При м'якому варіанті відбувається природня асиміляція. А при жорсткому існує ідея про підтримку культурних розбіжностей. Тобто суспільство має розробляти програми, щоб забезпечити меншинам участь у суспільному житті, максимально зберігаючи їх автентичність та індивідуальність.

- Четвертою та найбільш радикальною концепцією є апартеїд. Він не закриває представникам меншин доступ в країну, але повністю забороняє асиміляцію.

Найбільш оптимістичним варіантом є класичний ліберальний мультикультуризм, який дозволяє представникам різних культур співіснувати без конфліктів.

Франція відноситься до країн з майже «чистим національним складом». Але, протягом більше, ніж 150 років вона приймає мігрантів. Всотуючи та асимілюючи у себе етнічно-культурні елементи, що надходять ззовні. Зараз же, значну кількість французького населення, хвилює той факт, що нові мігранти ведуть до розмивання їх традицій та звичаїв, впливають на стан та стабільність французького суспільства, що іслам стає панівною релігією у християнській країні.

З 1970-х років у Франції було прийнято концепцію державної підтримки конфесійного плюралізму. Що дозволило проведення мусульманських обрядів на виробництві та у місцях загального користування. Виділяються кошти на видання мусульманської літератури тощо.

З настанням міграційної кризи у Франції. Дослідники цієї проблеми, відзначають, що наступ ісламу неминучий і є думка, що він, з часом, трансформує французьке суспільство та його уклад.

Таким чином, слід говорити не про боротьбу культур – французької та нефранцузької, а про боротьбу ідеологічних конструкцій культури. Сьогодні вже не йдеться про те, яка із концепцій буде домінувати. Сучасний розвиток Франції та інших держав відбувається у напрямку етнокультурної плюралізації, що зростає. Цей процес стимулює зусилля держав та їх урядів у напрямку пошуку нових моделей, технологій інтеграції полікультурних та поліетнічних суспільств. У Франції цей процес тільки починається. Та чи готове суспільство прийняти ідею багаторасового, полікультурного суспільства, прийняти іслам, як одну з релігій, що визнається державою і якими будуть наслідки визнання цього для французької національної культури і національної ідентичності? Чи зможе воно вирішити головну проблему сучасності – проблему співвідношення культурних відмінностей з формальною, політичною та культурною рівноправністю?